

Parròquia de Sant Pere de l'Arç

Calonge de Segarra

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: Sant Pere de l'Arç. Sant Pere de l'Arç. 08281. Calonge de Segarra
Emplaçament
Alçada: Es troba situada a l'entrada del nucli de Sant Pere de l'Arç
621

Coordenades:

Latitud: 41.76287
Longitud: 1.51499
UTM Est (X): 376558
UTM Nord (Y): 4624514

Classificació

Número de fitxa 08036 - 158
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Contemporani
Segle XI/XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari IPA: 4333
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religiós
Titularitat Privada
Titular: Bisbat de Vic. C/ Santa Maria, 1 - 08500 VIC
Fitxes associades:
[Sant Pere de l'Arç](#)
Autoria de la fitxa Jordi Seró i Ferrer. [IN] SITU SCP
Data de registre de la fitxa: dl., 01/07/2013 - 02:00

Descripció

Situada a l'entrada del nucli urbà i integrada dins l'actual cementiri. És un edifici d'origen romànic, orientat a llevant, però que al segle XVIII i XIX patí diverses reformes que modificaren la seva estructura. Presenta una planta rectangular, d'una sola nau rematada per un absis semicircular, amb decoració llombarda d'arcuacions cegues que ressegueix la part superior. Té la coberta a doble vessant, amb teula àrab, i mostra un ràfec de llosa. La porta d'ingrés, orientada a migdia, se'ns apareix amb un arc de mig punt, i a la clau de l'arc hi trobem incís "ANO 1886". La façana de ponent és coronada un campanar d'espadanya de dos ulls amb arc de mig punt, refet posteriorment.

A l'interior de la nau, la volta fou substituïda durant el segle XVIII, disposa de quatre capelles laterals decorades totes elles, dues a cada banda. Tres de les quals són de volta de mig punt, i una amb escarser, i un cor. Cal destacar la gran riquesa del retaule barroc policromat, dedicat a Sant Pere, que presideix l'absis, realitzat el 1642, juntament amb el retaule també barroc de Sant Crist, datat del 1793; el retaule renaixentista dedicat a la Verge del Roser, del segle XVI, i una pintura barroca de Sant Sebastià. Pel que fa els murs, estan recoberts amb pintura de color blanc i gris.

A més, trobem les restes d'una sepultura, que hi diu: "HIC JACET R EP (reverendissimus) / OLIVA PB (presbiter) & (et) RE CR (rector) / PARQLIS (parroquialis) ECCLESIAE / STI (sancti) PETRI DE ARS / OBI (obitus) FUIT DIE 17 / M (mensis) MAII ANNO / ME 1721 FET (fecit) / FYTO (feyto) ANNIS / BAPTISTA / GENER".

L'edifici rep llum dels quatre costats. Així, als murs laterals de la nau hi ha dues finestres esqueixades i coronades amb arcs de mig punt adovellats, per banda. L'absis té una finestra central de notables proporcions, seguint les mateixes característiques, coronada amb una estreta arquivolta. Finalment, al mur de ponent hi ha una obertura cruciforme.

L'aparell és fet amb carreus de mides irregulars, disposats en filades horitzontals. El mur de ponent, és parcialment arrebossat.

Observacions:

(continuació d'història) Sota el regnat etern del celestial sobirà de totes les coses, nostre Senyor Jesucrist, l'any mil quaranta-set de la seva Encarnació, es féu la dedicació de l'església de Sant Pere de l'Arç, que es troba al comtat d'Osona, dins el terme del castell de Calonge, on nós, Pere, bisbe d'Osona per la gràcia de Déu, juntament amb Ramon, abat, i Bernat, prepòsit de Cardona, i Guillem, sagristà, en presència de moltes persones nobles, clergues i cavallers, i d'altres nobles laics que s'aplegaren en aquest lloc el dia de la dedicació, vam fer i vam atorgar de manera unànime aquesta dotació de l'esmentada església de Sant Pere i amb aquest acte la vam dotar dels béns que té adquirits i dels que d'alguna manera pugui adquirir en el futur amb el consell i el permís de l'abat i dels clergues de Sant Vicenç. En primer lloc li donem tota la cossura dels drets senyorials de Sant Vicenç a Sant Pere i a Llobosa, però només del pa, com a regal de l'abat i dels clergues de Sant Vicenç; i la cossura de Joan, batlle de Llobosa, i dels seus fills, de tots els alous que posseeixen a Llobosa, també únicament del pa; i igualment la cossura de tots els homes que resideixen a Llobosa i de tots els homes que resideixen a Arç i a Sant Pere com a regal seu; el dia de la seva dedicació, signant-ho amb la pròpia mà, concedim i confirmem per sempre a l'esmentada església que tingui i posseeixi aquesta cossura; concedim a la mateixa església la quarta part d'una vinya que el capellà de Calonge i el seu germà Tort donaren per mitjà nostre a l'esmentada església; també la cossura de l'alou que Ramon Jover de Fortells té a Arç i la cossura de Puig Rodball que donen a l'esmentada església Pere Guillem i Ramon Camarari, homes que viuen al Puig, igualment només del pa. Totes aquestes coses tal com han estat escrites més amunt, jo, Pere, bisbe, les concedeixo i les confirmo a l'esmentada església de Sant Pere, de manera que restin per sempre sota el domini i la potestat de l'església de Sant Vicenç de Cardona tal com hi ha estat fins ara.

Aquesta dedicació, dotació i confirmació ha estat feta el dia cinquè dels idus de març, l'any onzè del regnat del rei Lluís.

Igualment donem i concedim a aquesta església trenta passes de cementiri, tal com és costum en totes les esglésies.

Pere, bisbe d'Osona per la gràcia de Déu, ho subscriu. Ramon, abat. Signatura de Pere, prior. Signatura de Bernat, prepòsit. Signatura de Bernat de Corregó, prepòsit de Girona. Signatura de Guerau d'Argençola. Signatura de Berenguer Arnau, capellà de Fals. Signatura de Joan de Llobosa. Signatura de Guillem, fill seu. Signatura de Ramon. Signatura de Joan. Signatura de Carbonell de Llobosa. Signatura de Domènec. Signatura de Luves. Signatura de Martí, el seu germà. Signatura de Bernat de Llobosa. Signatura de Guilla d'Arç. Bernat, fill seu.

Signatura de Guillem, sots-diaca, que com a rogatarí ha escrit aquesta dotació i confirmació el dia i l'any abans esmentats.

Història

Aquesta església es trobava a l'antic terme del castell de Calonge, al lloc d'Arç. Inicialment tingué condició de sufragània de la parròquia, situació que mantingué fins a l'actualitat. Depengué de la canònica de Sant Vicenç de Cardona, a la qual fou donada pels vescomtes de Cardona, si bé el patronat de la parròquia era exercit pel rector de Calonge.

El lloc i l'església es documenten a partir de l'any 1038, quan en el testament sacramental de Rodball els marmessors donaren una peça de terra a Sant Pere de l'Arç (Sancti Petri de Arcio). La vinculació a la canònica de Sant Vicenç de Cardona es troba en la consagració de l'església de l'any 1040, quan, entre les possessions donades pel bisbe d'Urgell i vescomte de Cardona, Eriball, com a dotació, hi figurava la vila i torre d'Arç. Encara que en aquest moment no consta explícitament la possessió de l'església de Sant Pere, en la butlla del papa Anastasi IV de l'any 1154, per la canònica de Sant Vicenç de Cardona, entre les propietats confirmades, s'hi troba l'església de Sant Pere de l'Arç.

Aquesta església fou consagrada l'any 1147 pel bisbe Pere de Redorta a petició de l'abat de Sant Vicenç de Cardona, en la qual confirmà la dotació de l'església i la subjecció a Sant Vicenç de Cardona.

La condició de parròquia no consta fins l'any 1331, en què fou visitada pel bisbe Galceran Sacosta, i a partir d'aquell moment d'adquirir la condició de parròquia, degué incorporar l'antiga parròquia d'Aleny, que desaparegué en aquell moment de la de Sant Pere de l'Arç com a sufragània, situació que es manté en l'actualitat.

El patronat de la parròquia era exercit pel rector de Calonge com a record de l'antiga dependència d'aquesta parròquia. Aquesta situació es comprova l'any 1457, en què Pere de Castell, rector de la parròquia del castell de Calonge, com a patró de Sant Pere de l'Arç presentà Joan dels Arcs, prevere, al bisbe de Vic, per obtenir la rectoria de Sant Pere de l'Arç. Actualment aquesta església continua tenint culte com a parròquia de Sant Pere de l'Arç.

Acta de consagració de Sant Pere de l'Arç (Sant Pesselaç) 11 de març de 1148:

Pere, bisbe d'Osona, a precs de l'abat Ramon i dels canonges de Sant Vicenç de Cardona, consagra l'església de Sant Pere de l'Arç (Sant Pesselaç), situada al comtat d'Osona, al terme del castell de Calonge, i l'hi confirma la dotació. (segueix a observacions)

Bibliografia

AA.VV. (1992). Catalunya Romànica. Vol. XIX. L'Anoia. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.

